

Katariina
Vuori

JUURI- KASVUA

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Syllinen kerrottuja kiinanruusuja Taiteen edistämiskeskukselle
ja Otavan kirjasaatiölle kirjoitustyön tukemisesta.

© Katariina Vuori ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-45515-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Vodkaa ja vetyperoksidia

Nainen oli ollut itkuinen jo puhelimessa, eikä asia ollut muuttunut muuksi sinä aikana kun ajoin hänen antamaansa osoitteeseen. Painoin ovikelloa. Oven läpi kuului nytkyttävää parkua. Naisen kasvot olivat punaläiskikkäät, aivan kuin joku olisi läpsinyt ja nipistellyt niitä. Silmät majailivat syvällä turvonneiden silmäluomien syövereissä.

– Noh? sanoin.

Nainen ravisti päätään. Rasvaisia tai ehkä vain pyyhekosteita hiussuortuvia karkasi löysästä nutturasta. Kyyneleet alkoivat juosta silmistä, yksi takertui ripseen ja roikkui siinä kuin parvekkeen kaiteelta vahingossa lipsahtanut, piteli kiinni henkensä edestä, kunnes ei enää jaksanut. Tippa putosi nenänpieleen, lähti ryömimään hitaasti ja ennakkoluuloisesti ylähuulelle, lumpsahti siitä suuhun. Ehkä se valui nieluun ja sitten mahaan, siitä takaisin elämänkiertoon. Pian se taas kurkkisi kyynelkanavan suulla, horjahtaisi ja aloittaisi vaelluksensa alusta.

Nainen yritti sanoa jotakin, mutta naama oli kummallisesti väärällään kuin krampissa eikä suu totellut.

– En saanut nyt selvää, sanoin ja kallistuin lähemmäksi naista.

Nainen parkaisi ja haukkasi suunsa täyteen ilmaa samalla lailla kuin ihmiset tekevät, kun ovat aikeissa sukeltaa veden alla oikein pitkän matkan, uuden ennätyksen.

– Taitaa olla jo liian myöhäistä, hän ehti sanoa ennen kuin naama lukittui taas kurttuun.

Astuin eteiseen ja laskin rakennustarvikeosastolta hankkimani koirankopin kokoisen työkalupakin lattialle. Riisuin kengät, jätin takin päälle ja halasin naista. Hän tutisi ja hytkyi käsivarsieni välissä.

– Ei mitään hätää, sopotin naisen korvaan. – Minä olen tässä. Kaikki järjestyy. Näytä minulle, missä se on.

Nainen vei minut keittiöön ja osoitti ikkunalla olevaa juomalasia.

– Se on kuollut, eikö olekin?

Katsoin lasissa olevaa vaaksan mittaista kasvinpätkää. Kärjessä roikkui yksi surkea vihreänkellertävä lehti.

Otin juomalasin käteeni. Vesi oli nuhjuista ja kasvin tyvi hapsotti pohjaa vasten ruskeana ja limaisena. Nostin tuskin lyijykynän paksuisen varren lasista, tunnustelin hellästi, puristelin sormilla tyvestä ylöspäin.

– Tämä on parin sentin matkalta pehmeä, mutta sitten tuntuu kiinteämmältä, sanoin naiselle.

– Se on liikaa, eikö olekin? Minä en kestä, jos olen tappanut sen.

Laskin varrenpätkän tiskipöydälle ja avasin työkalupakkini. Sen sisällä oli katastrofitarpeita: erilaisia lannoitteita, juurihormonijauhetta, pikakahvia kasvupohjan happamoittamiseksi, tamponeja liian kasteluveden imeyttämiseen sekä kemikaaleja ja kaikkia mahdollisia vikkelijalkaisia ja kasveille persoja uhkia vastaan.

Otin laatikosta skalpeerausveitsen, steriloin sen paidanhellamallani ja suoritin leikkauksen. Mädäntynyt tyvi tipahti lattialle. Nainen kumartui nostamaan sen, hän piteli sitä kämmenellään ja silitteli.

– Oi voi, hän hoki.

Tutkin jäljelle jäänyttä lehdellistä osaa. Pätkä aivan tavallista kultaköynnöstä, Epipremnum aureumia. Kaupasta sellaisen saisi parin maitopurkin hinnalla eikä olisi mikään temppu varastaa uutta pistokasta jostakin julkisesta tilasta. Niitä jaettiin aivan ilmaiseksikin kasviryhmissä.

Katsoin pöydän äärellä surkeana kyhjöttävää naista ja otin työkalupakista kaksi pulloa.

– Otatko kupposen?

Pitelin vodkapulloa tarjolla. Yleensä käytin vodkaa villakilpi-kirvojen tuhoamisbileissä: uitin topsipuikkoa alkoholissa ja tuputin sillä kirvojen selkää.

Nainen nyökkäsi, otti kulauksen ja irvisteli.

– Mitä tuo toinen on?

– Vetyperoksidia.

– Kenelle sitä annetaan?

– Kasvillesi. Estämään juurimätää, sanoin.

– Kirveleekö se? Tekeekö se kipeää?

Ravistin pulloa ja kaadoin tilkan juomalasiin, lisäsin vettä.

– Ei se satu tällä lailla laimennettuna. Se on vähän niin kuin lisähapetta kasvillesi, vetyatomeita.

Huljuttelin kasvia vetyperoksidissa ja nostin sen pois.

– Annetaan tämän kuivua huomiseen. Otetaan varman päälle ja juurrutetaan pistokas perliitissä veden sijaan. Teen jo valmiiksi seoksen, lisään siihen hyppysellisen juurihormonia. Laitat pistokkaan huomenna purkkiin ja päälle muovipussin, johon teet haarukalla tai saksenkärjellä hengitysaikkoja.

Nostin pätkän naisen eteen.

– Katsohan, varressa on aivan pieni nystyrä, näetkö?

Nainen nyökkäsi.

– Tässä on vielä yksi kasvupiste jäljellä. Sillä on hyvät mahdollisuudet kasvattaa juuret. Hyvin tämä menee, nyt on vesipäivät.

– Mitkä?

– Kuu on sellaisessa vaiheessa, että kasvit imevät vettä paremmin. Minä tulen viikon tai parin päästä katsomaan, kuinka teillä sujuu.

– Entä jos sitä ennen tapahtuu jotakin?

– Silloin soitat minulle.

Vilkaisin kelloa. Minun piti olla sekatavaraliikkeessä tunnin päästä.

– No niin, sanoin ja istuin naista vastapäätä. – Kerropa miten sinulla muuten menee.

Soilikkeja ja kaktuksia

Ison sekatarvakaupan parkkipaikka oli niin täynnä, että kesti pitkään löytää autolle vapaa ruutu. Lähestyvä joulukuu oli lietsonut ihmiset hurjiksi. He liikkuvat hätäisesti ja tähyilivät laajentuneilla pupulleilla jotakin, johon tarttua ja ottaa mukaan. Mitä tahansa. Heidän päässään surisi taukoamaton mantra: tärkeintä on antaminen, ei se, mitä antaa.

Risto oli kasviosaston pakkauspöydän äärellä tekemässä joulusidontoja. Jäin katselemaan kauempaa, kuinka hän poimi leikkokukkanipusta punaisen gerberan, sen seuraksi hopean kajoisen laakerinverson, sitten pehmeää ja havumaista hienohelmaa ja lopuksi oksan, jossa oli valkoisia kukkamykeröitä kuin pieniä lumipalloja.

Olin tutustunut lempityökaveriini Ristoon jo silloin, kun olin vasta kasviosaston asiakas, vimmainen, itkuinen ja eksynyt. Olin haalinut kaupasta kotiin kymmeniä kasveja ja säkkitolkulla kaarnaa, valkoista styroksirouhetta muistuttavaa perliittiä ja seramikseksi kutsuttua savimurskaa. Sekoittelin niistä kasveilleni läpäiseviä kasvupohjia. Purkeittain lannoitteita ja merileväuutetta. Risto oli myynyt minulle ensin viisi kasvia ja sittemmin monta muutakin. Niitä hoitamalla olin ymmärtänyt elämästä ja itsestäni asioita, uusia puolia, mutta vasta kun olin ensin ajautunut riivattuun kasvimaniaan.

Risto oli ollut pelastusrenkaani. Ajoittain hän oli ollut myös jotakin muuta: tropiikinkostea päiväuni. Olin haaveillut yhteisistä

aamukahveista. En koskaan tunnustanut tuota hänelle ääneen, ja ajan myötä eroottinen monsuuni sisälläni seestyi tajutessani, että hän oli minulle jotakin paljon enemmän: hän oli kookoskuidulla pehmustettu tukikeppi. Ystävä, joka ei koskaan pettänyt.

Risto oli myös syy siihen, miksi tuonakin päivänä vedin päälleni sekatavarakaupan sinisen liivin, jonka rintataskussa oli kiinni lamiinoitu muovikortti: ”Silvia, kasviosasto”. Hän oli vuosi sitten syksyllä usuttanut minua hakemaan työpaikkaa, joka ensin oli vain määräaikainen, mutta nyt jo vakituinen.

Lähestyin häntä hiljaa, ja kun olin riittävän lähellä, kurotuin moiskauttamaan hänen poskeensa suukon.

Hän hätkähti ja pörrötti sitten hiuksiani.

– Senkin viekas hiippailija. Ihana että tulit. Täällä on kauhea ryösis.

– Tietenkin tulit. Et sinä pärjäisi ilman minua.

Hän virnisti ja pyyhkäisi nenänpäätäni valkoisella neilikalla kuin puuterihuiskalla, nosti sitomansa kimpun valoa vasten, pyöritteli ja tarkisti, että nippu oli sopivasti ilmava ja epäsymmetrinen.

– Taasko ne laittoivat sinut tekemään niitä valmiiksi?

Risto hymähti, vuolaisi kukkien varret tasapitkiksi ja työnsi valmiin kimpun aiempien seuraksi sinkkiämpäriin.

Risto oli osallistunut syksyllä kansalaisopiston kukkasidontakurssille. Sen jälkeen hän oli vastannut tavaratalon kimpuista, mutta vain rauhallisimpina päivinä hänellä oli mahdollisuus toteuttaa sidontaa omalla filosofiallaan: kimpun tuli olla yksilöllinen, niin että se heijasteli ostajan tunnetilaa, persoonaa, haaveita.

Olin joskus hänen vierellään, kun hän seurasi katseellaan kasvi-osastolle tulevaa asiakasta. Hän tarkkaili tämän kehonkieltä, pieniä mikroilmeitä ja tapaa, jolla asiakas silmäili kasveja.

– Voi, katso, hän on tuoreeltaan rakastunut, hän saattoi supista korvaani.

Tai:

– Kymplistä vetoa, että tuo haluaa valkoiseen funkkistaloon jotakin sometettavaa. Lyyrinen ja simppele perjantaikimppu, joka sopii kitalaessa rapisevan skumpan, valkoisten tolppakynntilöiden ja hyggeviltin kanssa samaan kuvarajaukseen.

Tai:

– Nyt näkyy raskaita asioita. Tämä on tärkeä homma.

Sana Riston maagisista kimpuista oli levinnyt, ja moni ajoi tavaratalolle kauempaakin pelkästään niiden vuoksi. Hän satoi kimppuihin ruusuista, keltaisista iiriksistä ja akileijoista puolisoiden rakkausviestejä toisilleen. Hän sommitteli kallasta, sinisistä iiriksistä ja liljoista surujen ketoja. Kirsikan oksista, krysanteemista, syklaameista ja elämänlangasta iloa suuriin, positiivisiin elämänmuutoksiin. Pienikukkaisia astereita ja auringonkukkia tervehdyskimppuun vaikeasta sairaudesta toipuvalla ystävälle. Hänen kimpunsa olivat monella tapaa vaatimattomia ja yksinkertaisia, mutta samalla ne olivat kuin potretteja, tunteiden ja unelmien vehreitä runomuotokuvia, tuoksuvia ajatuskuplia.

– Ai niin, hän sanoi ja kumartui ottamaan pakkauspöydän alta jotakin. – Käskettiin pitää näitä.

Vedimme molemmat päähämme hiukan liian kittanat tonttulaakit.

– Hou hou, Risto sanoi. – Onpa heti niin korvatunturilainen olo, että.

Katsoin Riston kasvoja. Hänen silmiensä alla oli tummat puolikuvarjot. Kasviosaston vastaavana hän oli paiskinut joulun alla pitkiä työvuoroja. Aina uuden päivän alkaessa hänen leukansa ja poskensa olivat vaaleat ja sileät, työvuoron loppuessa erotti jo tumman sängin.

Hän alkoi sitoa uutta kimppua. Otti siihen kukkien lisäksi spraymaalilla huurretun havunoksan ja ohuen puukepin, jonka päässä oli kultainen pallo.

– Onko sinulla joulupyhinä hoitokasveja? hän kysyi.
– Kolmelta asiakkaalta on täysihoitolaisia, kotikäyntejä pari, sanoin. – Ja tietenkin anoppi ja äiti.

Risto virnisti.

– Onko paineita?
– Kasviasiakkaiden kanssa ei. Kävin muuten eilen Soilikki ykkösen luona fiksaamassa kasvupohjia ja ennen töihin tuloa Silkkimajalla.

– Mikäs Silkkimajalla oli hätänä?
– Sitä samaa. Esimies teettää ylitöitä ja kaikki ovat aivan helisemässä. Ja alkuperäinen syy oli siis juomalasiin mädäntynyt kultaköynnöspistokas.

Suurin osa kasviasiakkaistani oli myös Riston tuttuja, ihmisiä, jotka kävivät sekatavarakaupassa ja olivat sitä kautta päätyneet minulle asiakkaiksi. Alussa useimmat olivat väränneet minut vain satunnaisesti lomakastelijaksi. Sitten muutamat pyysivät käymään kuukausittain, tai silloin, kun kasveilla oli jokin hätä: lehdet lurpottivat, kasviin ilmestyi ruskeita laikkuja, niistä löytyi ripsiäisten ulostepapanoita tai kasvi ei vain kasvanut toivotulla tavalla. Usein kysymys oli yhtä lailla niin kasvien kuin asiakkaidenkin huolista.

Käytin Riston kanssa heistä koodinimiä: Soilikit olivat muhevia, usein kasvejaan liikakastelevia ja vastoinikäymisten edessä helposti periksi antavia ihmisiä. Silkkimajajat olivat herkkiä, kilttejä ja alttiita elämän viimalle. Köynnöstävät asiakkaat olivat takertuvia ja haparovia, he eivät luottaneet omiin kykyihinsä. Rönsyliljat olivat hankkineet itselleen sellaisen viidakon, että he laiminlöivät vanhoja kasveja ja paikkasivat niiden huonovointisuuden hankkimalla uusia. Samalla tavalla he toimivat elämässä muutenkin: lakaisivat ongelmansa maton alle.

– Mites Soilikki ykkösellä menee? Risto kysyi.

– Kesäloman jälkeen Soilikilla meni tosi hyvin. Hän soitti ensimmäisen kerran vasta marraskuussa. Orastavaa burn outia, sanoisin. Ja parisuhteessakin seismologisia ilmiöitä, isoja ja pieniä, on ja off.

Vähän niin kuin minulla, olisin voinut lisätä, mutta sen sijaan otin pöydältä viimeisimmän lähetylistan kasveista, jotka odottelivat varastossa purkamista. Joulukaktuksia, amarylliksiä, hyasintteja, laikkuvehkoja, tuuttiananasta.

– Muistatko Risto, kun meillä oli tapana istua tuolla tekonurmi-alueella paviljongissa, ja sinä luit minulle lähetylistaa?

Risto otti teatraalisen ilmeen. Katsoin hänen hailakan sinisiä silmiään, iiriksessä olevia pienen pieniä ruskeita hippuja. Mustaa pillia, joka laajeni ja sitten supistui. Aivan kuin se olisi hengittänyt.

– En kyllä muista yhtään. Olitko se sinä? Eikö se ollut joku toinen hysteerinen asiakas? Mihinkähän paviljonkinainen on kadonnut, ei ole näkynyt pitkään aikaan.

Käärin lähetylistan tötteröksi ja läpsäisin hänen käsivarttaan.

– Höhlä.

Kun minulla oli ollut päällä pahin kasvimania, oli Risto koko maailman ihmisistä ainoa, joka toi elämäni valoa. Hän oli kuin kymmenen tuhannen luksin laajaspektrinen kasvilamppu ja ilmaan pirskoteltu kostea utu. Tulin usein tekonurmpaviljonkiin parkumaan hänelle ongelmiani. Siellä Risto luetteli minulle kasvien taksonomisia nimiä kuin meditaationa, sai minut rauhoittumaan.

– Minulla tuli Soilikista mieleen, että hänellekin kasvimeditaatio voisi tehdä hyvää, sanoin Ristolle.

Hän piteli kimppua, minä sidoin varret juuttinarulla.

– Ota lähetylistasta kopio ja lue sitä hänelle, Risto sanoi ja pyöritteli kimppua, nipisti yhden harottavan pikkukukan pois.

– En minä osaa lukea sitä niin kuin sinä. Kun minulla on tämä juttukin.

”Tämä juttu” oli lukihäiriöni. Ongelma, jonka aiheuttamista liemistä Risto oli minut usein joutunut työpaikalla onkimaan. Sen vuoksi aiemmat yritykseni opiskella kauppaoppilaitoksessa ja tehdä hoitajan töitä sairaalassa olivat takunneet. Kasvit eivät olleet puutteistani välittäneet. Ne kuiskailivat minulle lohduttavia sanoja fotosynteesihengityksellään, avasivat silmiäni edessä puikemat lehtirullansa ja sanoivat: tein tämän sinua varten! Siksi kai niihin retkahdinkin niin totaalisesti. Ne hyväksyivät minut sellaisena kuin olen.

Kaikki kaksisataa.

Olin usein ehdottanut esimiehellemme, että kaupassa voisi järjestää Riston kasvimeditaatiohetkiä. Risto lukisi lähetyslistoja ja taustalla kuuluisi tuulen tai vesipisaroiden ääni. Pomo ei innostunut ajatuksesta alkuunkaan. Moisesta epäkaupallisesta hömpästä.

– Kuka semmoisesta maksaisi? hän kysyi.

– Minä ainakin, vastasin. – Mutta ei sen tarvitsisi olla maksullista. Ihmisille tulisi rentoutunut olo, positiivinen ostoskokemus. He kiertelisivät meditaation jälkeisessä euforiassa kasvilavoja ja ostaisivat enemmän kuin olivat aikoneet. Saisivat kodinonnesta ja japaninkäpypalmusta inspiraation remontoida koko talon! He ostaisivat lorisevia vesiaiheita ja menisivät rautapuolelle hiomaan kaappoja putkitöistä. Tilaisivat tynnyrisaunan ja lumilingon ja uudet pihakivet ja...

– Täällä ei tuommoista horoskooppi- tai mitä lie spiritisminhömppää ruveta esittämään, hän sanoi ja hätisteli minut kerta toisensa jälkeen pois toimistostaan.

Ristoa ajatus asiakkaille suunnatuista mantrahetkistä oli aina huvittanut. Hän kysyi, olisiko hänellä päällään psykedeelisesti kuvioitu kauhtana ja päässä turbaani, pitkiä helminauhoja ja kurkuman tuoksuinen hikoilu. Ohutpohjaisiksi vaelletut nahkasandaa-

lit, sellaiset guruilla aina oli. Ne jalassa hän istuisi keskellä tekonur-
mipaviljonkia ja mumisisi asiakkaat nirvanaan.

– Ehkä tarjontaan voisi lisätä tantraakin, hän sanoi ja iski mi-
nulle silmää.

Risto keräsi pakkauspöydältä kukkavarsien pätkät ja pudotti ne
roskikseen.

– No katsotaan. Jos Soilikki tulee tänne jonakin hiljaisena päi-
vänä, voin istahtaa hänen kanssaan hetkeksi paviljonkiin, Risto lu-
pasi. – Mutta et sitten ehdota, että tekisin samaa Kaktukselle.

Kaktus oli lempinimemme naiselle, joka sai meidät väsähtä-
mään jo siinä vaiheessa, kun näimme hänen lompsivan kohti kasvi-
osastoa. Hän käveli keskellä käytävää, käsivarret viuhtoivat puo-
lelta toiselle aivan kuin hän olisi niittänyt viikatteella polkua ti-
heään heinikkoon. Kaktuksia pidetään energiaa vievinä kasveina,
ja samanlainen oli tuo nainen. Hänen fyysinen olemuksensa tun-
tui vaativan kauheasti tilaa, ja kun hän avasi suunsa, oli kuin kaikki
ilmakehän alapuolinen happi olisi kadonnut tuohon jatkuvaa ääntä
tuottavaan punertavaan ja pohjattomaan kaivoon.

– Se nainen kälättäisi päälle koko ajan, ei hän malttaisi pitää
suutaan kiinni sekuntiakaan. Puhuu varmaan kotonaan kasvit
aivan tainnoksiin, Risto sanoi.

Risto puhui harvoin kenestäkään tuolla lailla. Vaikka kasvi-
asiakkaani ärsyttivät monesti minuakin, halusin puolustaa Kaktus-
ta. Hänkin oli niitä, joiden luona en käynyt pelkästään kasvien takia.

– Hänellä on paljon hirvensarvisaniaisia. Ne suorastaan rehot-
tavat.

Risto puraisi huultaan.

– Ne ovat yksinäisen kasveja.

– Kyllä. Erittäin yksinäisen.

Pihkassa

Mies piteli kuusta pystyssä nahkakintaat kädessä. Mies, mieheni, lasteni isä, eksäni, rakastajani, vanha suola, elämänlanka, myrkkykeiso. Päivästä riippuen hänen tittelinsä oli mikä oli.

Hän oli käynyt heti aamutuimaan lenkillä ja suihkussa. Hänellä oli rukkasten lisäksi päällään pelkkä froteepyyhe. Minä ruuvasin vanhan rautaisen kuusenjalan muttereita auki ja toivoin, että pyyhe putoaisi miehen päältä. Se oli jo valunut vähän, paljasti kohdan, jossa alavatsan lihakset kohtasivat lonkan. Kaareva jyrkänne, johon kieli olisi helposti langennut ja jäänyt samoilemaan, etsinyt muitakin alueen nähtävyyksiä.

Puun katveessa pihkan tuoksu oli niin tymäkkä, että välillä nupissani alkoi kiertää hauskaasti. Alimpien oksien neulaset pistelivät päänahkaa ja niskaa. Minä ruuvasin ja ruuvasin, ja lopulta paksurunkoisen kuusen tyvi painui ahtaaseen onkaloon.

– Nyt on kyllä niin nafti, ettei tähän saa lisättyä olleenkaan vetä, sanoin ja katsoin kohtaa, jossa pyyhkeen lieve oli työnnetty reunan alle.

Muttereita ei tarvinnut kiristää, puu pysyi pystyssä muutenkin. Mieskin kyykistyi katsomaan. Hän raapi päätään.

– Tiukat on paikat, hän sanoi, katsoi minua ja kohautti kulmakarvojaan.

Olisin halunnut tönäistä hänet kumoon ja repiä pyyhkeen lantiolta, mutta hän oli jo maanantaina ilmoittanut olemuksellaan, että tällä viikolla hänessä oli enemmän eksää kuin rakastajaa.

Nousin ylös ja ravistelin neulasia hiuksista.

– Voin katsoa töistä isompaa jalkaa. Hyllyssä oli ainakin vielä eilen semmoisia muovisia, joihin mahtuu vaikka reiden paksuinen puu.

Katsoimme kuusta, ja sitten toisiamme.

– Vähän erilaista draamaa kuin kaksi vuotta sitten jouluna, mies sanoi ja virnisti.

Vielä silloin olohuone oli ollut täynnä ruukkuja ja niissä vaaleana luikertelevia juuria. Lattialla, tv-tasolla ja ampepeissa lukematomia köynnösvehkoja, peikkoja, variegata kumipuu, enkelinsiipi ja kymmeniä posliinikukkia, joiden uudet piiskamaiset oksat harrottivat kaikkiin ilmansuuntiin.

– Se oli ihanaa, sanoin ja irvistin.

– Niin, aivan kamalaa.

Menin vessaan pesemään pihkaisia käsiä. Kuulin miehen avalevan keittiössä kaappeja.

– Mitä laitetaan evääksi?

Hankasin sitkeää pihkatöhnää käsistäni ja käänsin hanaa kuumemmalle. Ensin pisteli ja sitten katosi tunto, mutta pihka ei millään ottanut lähteäkseen.

– En tarvi eväitä. Työnantaja tarjoaa meille jouluruoan.

Kuivasin kädet. Kokeilin peukalolla etusormea. Sormenpäät tarttuivat vieläkin kiinni toisiinsa. Kaadoin kynsilakanpoistoainetta pumpulituppoon ja hinkkasin.

Mies lappoi keittiössä likaisia astioita koneeseen. Katsoin hänen puolialastonta vartaloaan, kuinka lihakset jännittyivät ja rentoutuivat hänen liikkuaan.

– Ai niin. Yksi nainen käy tänään tuomassa pari juurtumassa olevaa kasvia hoitoon, sanoin ja kokeilin, kiinnittyvätkö pihka-

sormet miehen lapaluuhun. Miehen iho nousi palan matkaa sormien mukana ennen kuin irtosi. – Miten hitossa tämän töhnän saa pois?

Mies sulki astianpesukoneen luukun. Hän otti käteni omaansa ja imeskeli vuorotellen etusormeani ja peukaloani. Painoi sormet sitten vatsalleen. Tunsin, kuinka sydämeni jakautui kahtia ja puoliskot ajautuivat korviini jyskyttämään. Hän käännähti ja kumartui painelemaan astianpesukoneen nappeja.

– Mihin aikaan ne kasvit tulee? Olin ajatellut mennä Kuutioon tänään. Eikö se virallisesti ole minun viikkoni siellä?

Tekikö hän tuota tahallaan? Huvitteli kustannuksellani. Hipaisi vähän, kuiskasi korvaan jotain, mitä tahansa – pitää ostaa maitoa, lähden lumitöihin, onko tämä viimeinen vessapaperirulla? – ja katseli sitten voitonriemuisena, kuinka minussa alkoi pamppailla ja naamani vaihtoi väriä. Siinä hän nytkin seiso kasvoillaan vaikeasti tulkittava ilme: oliko hän hyväntuulinen aamulenkien vuoksi vai siksi, että tiesi minun olevan vielä koukussa häneen? Että hän saattoi yhdellä sormennapsautuksella vietellä minut makuuhuoneeseen, keittiön pöydälle, kylpyhuoneen lattiakaivon päälle?

Mulkaisin häntä ja menin tarkistamaan seinäkalenterista, kumman Kuutio-viikkoa me elimme. Siinä oli keltainen viiva. Miehen viikolla kalenterissa oli vihreä viiru.

– Tämän mukaan minun. Mutta mene, jos haluat.

– Hyvä. Mihin aikaan ne pistokkaat tulee? Pitäisi olla Kuutiossa kuuden aikaan.

Katsoin miehen kasvoja, hänen vartaloaan ja paljaita jalkoja keittiön matolla, säärtien mieskarvoja ja myhkyräisiä varpaita. Tuttuja, melkein 20 vuoden ajan joka-aamuisia varpaita. Miksi juuri kuudelta? Oliko hänellä jotakin sovittuja menoja? Tapaaminen? Treffit?

– Tytöt osaa ottaa ne, lähetän ohjeet tekstiviestillä.

– Asia hyvä.

Mies alkoi litistellä tyhjiä maitopurkkeja pahvinkierrätykseen. Seurasin hänen liikkeitään, tehokkaita ja tarmokkaita. Hän näytti iloiselta, sellaiselta, joka saattoi hetkenä minä hyvänsä alkaa vihellellä, päästää sillä tavalla sisällä poreilevaa riemupainetta ulos.

Miksi hänen piti olla Kuutiossa kuudelta?

Vilkaisin seinäkelloa ja ajantaju kulki salamana lävitseni.

– Ai hitto, se on jo noin paljon. Pitää rientää.

Heitin pumpulin roskeen.

– Eikö sulla ala työt vasta myöhemmin?

– Alkaa, mutta tänään on viimeinen NimAd-tapaaminen ennen joulutaukoa.

Nimettömiä addikteja

Istuin maailman karheimmalla kankaalla päällystetyllä tuolilla, osana suuren renkaan kaarta. Ohjaajamme oli kello kahdessa-toista, minä olin häneen nähden kello viisi, aamuyön yksinäisin ja iltapäivän viimeinen tunti.

Vaikka Nimettömien Addiktien istunnossa ei ollut tällä kertaa uusia osallistujia, esittelimme rutiininomaisesti itsemme ja kerroimme kuulumiset. Minua ennen olivat jo puhuneet kello yhden käsilaukkuholisti, kello kahden salmiakkiaddikti ja kello kolmen pölykapselimies. Vieressäni istuva kello neljä, arkipäivien ruuhka-aika, oli juuri lopettelemassa omia kuulumisiaan.

– Minä ostin nettikirpparilta pari Sarpanevan kynttilänjalkaa ja yhden retrovalaisimen, hän ryöpsäytti suustaan ja nipisti huulensa kiinni.

Kellotaulu kohahti. Kello neljä oli hankala, hän ei meinannut millään saada taltutettua keräilyviettiään.

– Varasitko niille kalenterista ajan? ohjaaja kysyi melodisella äänellään.

– Tein juuri niin. Neuvottelin niiden kanssa tunnin ja tulimme siihen tulokseen, että meillä oli mukava hetki, oli kiva tutustua, ja sitten...

Design-esineisiin hurautanut nainen piti jännitystä nostattavan tauon. Hän katsoi salaperäisenä ympärilleen.

– Sitten panin ne myyntiin!

Rinki hurrasi ja taputti käsiään. Jotkut huutelivat ”niin sitä pitää” ja ”niskalenkki himoille”, kunnes ohjaajamme näytti kädellään hiljaisuusmerkin. Design-nainen alkoi ravistella päätään ja peitti käsillään kasvonsa.

– Anteeksi. Pidin itselläni toisen Festivon. Mutta laitan senkin myyntiin, aivan pian. Laitan aivan varmasti.

Ohjaaja suipisti suutaan.

– Varaa kalenterista aika heti kun olet mennyt kotiin. Tarvittaessa kaksikin. Nyt pitää siirtyä seuraavaan.

Hän nyökkäsi minua kohti.

– Olen kello viisi ja olen kasviholisti.

Rinkiläiset kietoivat käsivartensa ympärilleen.

– Voimahalaus, he määkivät kuorossa.

– Miten sinulla on mennyt? ohjaaja kysyi.

– Hyvin. En ole retkahtanut kertaakaan.

Taputuksia. Hurraa-huutoja.

Tiukka itsekurini ei tullut vertaistukiryhmälle yllätyksenä. Minulle riitti, että omistin yhden: tetrasperman eli neulavehkan. Ensimmäisillä NimAd-tapaamisilla ohjaaja oli ehdottanut ja lopulta vaatinut kiukkuisesti minua luopumaan siitäkin.

– Nollatoleranssi, hän perusteli.

Sanoin etten voinut. Olin saanut tetrasperman lahjaksi mieheltäni, pienen juurettoman pistokkaan, kun meillä meni huonosti. Se oli symboli uudesta alusta: kun tetrasperma alkoi tehdä juomalalisissa ensin pieniä nykyröitä ja sitten upouusia, vaaleita juuriaihioita, aloimme mekin uudelleen luoda avioliittoamme. Opettelimme puhumaan toisillemme, tulkitsemaan niin omia kuin puolisonkin mielialoja. Jakamaan ja olemaan jaettavana. Hetken meillä meni paremmin kuin koskaan.

Olin ehdottanut vuosi sitten ohjaajalle, että voisin lopettaa tapaamiset. Kerroin, että yhden ainoan kerran olin antautunut ja ot-

tanut ruokakaupassa käteeni peikonlehden. Kaikki muut myyntipöydän *Monstera deliciosat* olivat olleet täysvihreitä, mutta tuon yhden lehdissä oli pitkänomaisia, kellertäviä viiruja kuin sudilla vedettyjä. Se ei ollut sairas eikä huonovointinen, vaan erittäin harvinainen versio peikonlehdestä, niin kutsuttu *aurea*. Sellaisista sai pulittaa nettikaupoissa satoja euroja. Olisin voinut ostaa kasvin ja pilkkoa varren pistokkaiksi. Tienata niiden myynnillä kuukausipalkkani verran rahaa.

Mutta minäpä olin osannut olla tiukkana enkä ollut ottanut kasvia, vaan olin palauttanut purkin tyynen rauhallisesti hyllylle. Olin jättänyt ihmehen jollekin toiselle iloiseksi yllätykseksi. Joku toinen tulisi minun jälkeeni ja katsoisi kasvia, ei olisi ensin uskoa silmiään, kolikot kilahtelisivat ja setelit kahisisivat hänen päässään.

Käytin *aurea*-kiusaustakin esimerkkinä siitä, kuinka hyvin olin toipunut ja oppinut uusia käyttäytymismalleja, taklannut kasvihulluuteni.

– En usko, että kovin moni olisi vastaavassa tilanteessa toiminut niin kylmän viileästi, olin sanonut ohjaajalleni.

Ohjaaja oli ravistanut päätään.

– Sinä olet parantuva kasviholisti, et parantunut. Malta vielä hetki.

Ja hän oli ollut oikeassa. Kun mies puoli vuotta sitten mainitsi ensimmäisen kerran termin ”asumusero”, olin ollut hilkulla langeta. Päässäni oli ollut sankkaa aivosumua, ja hortoillessani kaupungilla näkemättä eteeni tokenin vasta, kun törmätä rysäytin päin kukkakaupan ovea. Olin astunut ovesta ja ryypiskellyt sisääni yhtä aikaa kylmää ja lämmintä, kevyttä ja paksua ilmaa. Hyasinttimaisen imelä happi oli ollut parasta salvaa särkevälle sydämelleni. Olin katsellut ja hypistellyt vehkoja ja saniaisia, juoruja ja aralioita, joiden vehreys oli kuin tuutiva syli, ne lohduttivat minua. Mutta siläkin kerralla olin pelastunut synnin tekemiseltä: olin unohtanut lompakon kotiin.

Kun kesäloman lopussa olimme sitten päättäneet erota, oli tetrasperma reagoinut siihen voimakkaasti, aivan kuin se olisi näyttänyt tunteet, joihin minä en vielä ollut kypsä. Sen lehdet kellastuivat ja roikkuivat velttoina, se oli alkanut juoda valtavasti, tuskin olin ehtinyt täyttää kastelukannua, kun kasvi oli taas vailla uutta ryyppyä. Lehdet olivat nahistuneet ja niiden kärjistä oli putoillut väkeviä guttaatiopisaroiita. Juuripainetta oli valtavasti.

Mieheni oli ollut aivan päinvastainen kuin minä ja tetrasperma. Hän muuttui aktiiviseksi, melkein ylivireiseksi. Eropäätös oli hänelle piristysruiske. Hän vaati meitä hoitamaan asian nykyaikaisesti, vailla tunnepöyryremyrskyjä. Hän päätti, että lapset jäävät kotiin, ja että me aikuiset vaihdamme olinpaikkaamme vuoroviikoin. Emme riitelisi tai puisi asiaa lasten kuullen. Olisimme läsnä, yhtenä aurinkoisena ja vakaana, etelästä lämmintä ilmaa puhaltavana korkeapainerintamana.

Hän vuokrasi meille Kuution, surkeassa kunnossa olevan kolmentoista ja puolen neliön yksion, jossa kylmätilana oli vain pieni baarikaappi ja suihkussa käytiin vessanpöntöllä istuen. Kun menin ensimmäiselle etäviikolleni Kuutioon, minut valtasi infernaalinen halu tuoda työpaikalta kasveja. Täyttää tuo kammottava koppero ruukuilla ja vihreän terapeuttisella voimalla: kumipuilla, traakeilla, köynnösvehkoilla, muulinkorvilla, mateilla ja maijoilla.

Olin hillinnyt itseäni NimAd:in kalenterisäännöllä: varasin almanakasta tunnin palaveriajan eräälle iltapäivälle. Oli kahvia ja Marie-keksejä. Kirjoitin tapaamisesta asianmukaisen kokousmuistion. Itseni kanssa käymässä palaverissa argumentoin itseni kanssa. Selitin, kuinka onneton olin ja kuinka paljon iloa viherkasvit toisivat. Tutkimustenkin mukaan niillä oli taito hoitaa, rentouttaa, vaikuttaa mielialaan ja melankoliaan. Vihreys olisi vain väliaikaista, kunnes tilanne helpottaa, lupasin itselleni ja anelin: ole kiltti.

Toinen puoli minusta muistutti, ettei kasvimaania tehnyt minulle hyvää. Että minä hullaantuisin ja painuisin syvälle kasvualustaan. En osaisi lopettaa.

Kaksituntiseksi venähtäneen palaverin jälkeen makasin Kuution lattialla Marie-keksimurusten päällä ja kirjoitin pöytäkirjaan kohtaan 12: ”Sovittu yhteisesti, että voin hankkia väliaikaisen tukihenkilökasvin.” Ratkaisu ei ollut alkuunkaan NimAd:in periaatteiden mukainen, mutta palaveri oli minun. Minä olin puheenjohtaja, sihteeri ja pöytäkirjan tarkastaja ja parempaan en siinä mielentilassa pystynyt.

Keplottelin yhdeltä köynnöstävältä asiakkaaltani lainaan kasvin, pienikokoisen palmuvehkan, *Zamioculcas zamiifolia*n. Sanoin asiakkaalle, että minusta siinä näkyi jotakin liikettä, jokin öttiäinen ehkäpä. Sanoin, että voin ottaa sen joksikin aikaa karanteeniin, tarkkailtavaksi.

Makasin koko syksyn Kuutiossa kapealla sängyllä ja puhua pukersin, lässytin ja joskus raivosinkin palmuvehkalle. Meillä oli yhteinen teema: *Zamioculcas* on perhettä, kestävyyttä ja vaikeuksien yli pääsemistä symboloiva kasvi. Sen mukulat ovat tiiviissä rykelmässä, ja sellaista pitäisi perhe-elämänkin olla. Se oli hyve ja normi.

Olin itkenyt pitkän itkun ja oloni oli pehmeä ja anteeksiantava. Nostin ruukun korvaani vasten.

– Teillä on aina niin seesteistä ja rauhallista. En ole koskaan kuullut teidän huutavan ja äksyilevän toisillenne.

Kasvi ei sanonut mitään. Se tuijotti minua ja minusta tuntui, että se oli kyllästynyt seuraani.

Kaksi kuukautta myöhemmin olin valmis palauttamaan tukihenkilökasvin omistajalleen hänen pyytäessään tai oikeammin vaatiessa sitä takaisin.

Nyt istuin karhealla tuolilla kello viidessä ja muut taputtivat ja hurasivat minun pidätyskyvylleni.

– Entäs itse asian ydin. Teidän vuoroasumisenne. Onko se sunjunut niin kuin oli tarkoitus?

– Kyllä. Oikein hyvin.

Valehtelin. Taas.

Aluksi vaihdoimme asuinpaikkaa aina sunnuntaisin. Kuutiossa evakossa ollut tuli omakotitaloon. Söimme yhdessä perheenä pitkän aterian kahveineen ja jälkiruokineen, joita mieheni innokkaasti leipoi, vaahdotti ja hyydytti. Pöydällä paloi rakkaudenpunainen pallokynttilä ja vaihdoimme kuulumiset. Aterian jälkeen omakotitalossa ollut otti kassinsa ja lähti Kuutioon.

Lapset eivät olleet moksiskaan. He olivat nopeasti huomanneet, että systeemistä oli heille hyötyä: meillä molemmilla oli valtava tarve hyvillä tilannetta. Omakotitaloviikolla heitä hemmoteltiin, pelasimme lautapelejä, söimme sipsejä ja karkkeja, perjantai-iltana oli lupa valvoa myöhempään. Tiesin tekeväni väärin, kun ostin lapsille hieman liikaa uusia vaatteita ja hiuspompuloita, kävimme elokuvissa, hampurilaisella ja lelukaupassa useammin kuin ennen, mutta ajattelin niiden olevan kuin jonkinlainen paineside, joka tukkisi perherepeämän aiheuttaman avohaavan.

Kyselin jatkuvasti lasten tuntemuksia.

– Miltä nyt tuntuu, kun emme enää asu kaikki yhdessä? Mitä mieltä te tästä olette?

He niksauttelivat olkapäitään.

– Mehän nähdään teitä koko ajan. Ei kaikkien muidenkaan vanhemmat asu yhdessä.

Joskus kuopus harmitteli, ettei hän elänyt kahdessa kodissa, niin kuin muutamat hänen kavereistaan.

– Niillä on kaksi omaa huonetta, kaksi polkupyörää ja molemmissa kodeissa koira. Minäkin haluan.

Etsin lapsiasiantuntijoiden blogeista ja iltapäivälehtien vertais-tarinoista tietoa siitä, millaisia vaikutuksia erolla lapsiin oli ja jär-kytyin: he eroaisivat itsekin herkemmin, heistä tulisi melko var-masti rikollisia ja päihteiden käyttäjiä.

Vaikka lapset väittivät kaiken olevan hyvin, eivätkä he muut-tuneet apaattisiksi tai nukkuneet katkonaisesti, pieniin ihmisiin erikoistunut ja aikakauslehdessä säännöllistä kolumnia kirjoittava psykologi tiesi, että pinnan alla kuohui, lapset saattoivat syyttää it-seään erosta ja maanjäristys oli halkaissut perustukset, vaikka sitä ei nähnyt päällepäin. Kyselin vielä vähän useammin lasten kuulu-misia. Olin korvana, kuten oli neuvottu.

Ajan myötä jatkuva uteluni alkoi ärsyttää heitä.

– Meillä menee hyvin, mutta jos jatkat tuota jankutusta, me tul-laan hulluksi, he sanoivat.

Kolme, neljä kuukautta Kuutio-systemimme toimi säntillisesti kuin kuun kierto. Sitten aloin lipsua. Kun minun olisi pitänyt väis-tyä Kuutioon teeskentelin, että olin unohtanut mikä viikonpäivä oli. Usein sain jäädä omakotitaloon Kuutio-viikollani sanomalla vain, etten halunnut mennä. Halusin olla lasten kanssa kotona. Ja kun mies antoi minulle luvan, jossakin syvällä heräsi toivo: ehkä tämä vielä tästä muuttuu, palautuu entiselleen. Me saamme vielä takaisin Zamioculcas-elämämme, vanhemmat ja mukulat samas-sa ruukussa, lähekkäin ja limittäin.

Sitten kaikki saattoi muuttua yhtäkkiä. Mies näpäytti sanomalla jotakin ilkeää, joka sai minut kelaamaan ajatukseni takaisin sisäl-leni ja ihmettelemään, miten olin voinut sietää häntä melkein 20 vuotta. Zamioculcas oli perheen symboli, mutta senkin kasvulle teki joskus hyvää, että ahtaasti kasvanut mukularypäs jaettiin kah-teen ruukkuun. Sille tuli tilaa hengittää ja kasvaa.

Aina kun mies tuli Kuutiosta omakotitaloon, hän tuntui joka kerta vieraammalta. Sen tajuaminen hiersi sisälleni rakkulan. Hais-

telin ohimennen hänen niskaansa ja marraskuussa puristin hänen käsivarttaan pitkästä aikaa, testasin, vieläkö hän reagoi kosketukseen niin kuin joskus ennen. Joinakin päivinä me suutelimme iltuutisten ajan sohvalla kuin merenpohjassa levää niittävät monet. Sitten saatoimme olla muutaman päivän tai viikkojakin kuin oikeasti eronneet ihmiset, asiallisissa väleissä, platonisia ja etäisiä.

Ainoa mikä oikeasti piti, oli se, että emme spekuloineet yhteistä tai erillistä tulevaisuutta millään tavalla. Olimme kuin mitään huomista ei olisikaan.

Kuutio-systeemin alettua mies oli riisunut sormuksen, lopettanut oluenjuonnin ja veikkausbaarissa luuhaamisen. Hän alkoi nostella kuntosalilla painoja ja juosta aamuisin pitkiä lenkkejä. Hän kasvatti parran ja trimmasi sitä huolellisesti pienillä kynsisaksilla. Katsoin häntä ja ajattelin, että hän valmisteleo itseään johonkin uuteen, että hän oli jo puoliksi jossakin muualla.